

Verslag bijeenkomst Opvang Vluchtelingen in Apeldoorn d.d. 10 november 2014

Gespreksleider : Bram Wattel

Notulist : Janet Brouwer

De gespreksleider heet iedereen van harte welkom en geeft een uitleg over de inhoud. Er zijn vertegenwoordigers uit de hele Apeldoornse samenleving aanwezig, alsmede een verslaggever van De Stentor. Het verslag zal, tezamen met de presentaties die gehouden worden, per email worden toegezonden aan iedereen die ook een uitnodiging ontvangen heeft.

Burgemeester Berends opent de vergadering. Deze avond is bedoeld om op een open manier met elkaar in gesprek te gaan. Vluchtelingen zijn op zoek naar veilige haven en doen aanspraak op onze solidariteit. Dit vraagt wel iets van de veerkracht, maar de burgemeester ervaart een breed gedragen gevoel dat Apeldoorn haar verantwoordelijkheid moet nemen en een morele plicht om iets voor mensen op de vlucht te betekenen. Er mag echter geen onevenwichtige druk in de samenleving ontstaan. Voordat de locatiekeuze gedaan kan worden, is het gesprek van vanavond noodzakelijk. Er zal goed worden geluisterd naar de criteria die worden aangedragen.

Anthony Slinkert (*namens het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers*) zegt dat in samenwerking met diverse instanties, het COA primair verantwoordelijk is voor de opvang van asielzoekers. Het COA valt direct onder het Ministerie van Veiligheid en Justitie.

Omdat er op dit moment een hoge instroom is van vluchtelingen, moet er snel opvang geregeld worden. Ook het aantal vergunninghouders neemt toe. Daarom worden ook, hoewel dit niet de voorkeur heeft, gevangnissen gebruikt. Er wordt gezocht naar nieuwe locaties, maar ook bestaande locaties worden uitgebreid. Sinds mei 2014 is de gemiddelde instroom van vluchtelingen 500 à 600 per week en de verwachting is dat dit niet zal afnemen. Vluchtelingen komen op dit moment veel uit Syrië en Irak.

In Ter Apel is een opvanglocatie waar alle vluchtelingen instromen (COL = Centrale Opvang Locatie). Hier verblijft een vluchteling gemiddeld zes dagen. Daarna volgt een POL (Proces Opvang Locatie). Dit duurt vier tot twaalf weken. Vervolgens is er een doorstroming naar een Asielzoekerscentrum (AZC) waar gewerkt wordt aan inburgering. Vluchtelingen krijgen een wekelijkse toelage van het COA en verzorgen zelf de maaltijden. Mensen moeten hun eigen verantwoordelijkheid nemen, conform de Nederlandse wetgeving. Er worden inburgeringscursussen en trainingen gegeven. De Nederlandse leerplicht is ook van toepassing op kinderen van asielzoekers. De gezondheidszorg wordt ingekocht bij Menzis. Asielzoekers hebben een wekelijkse meldplicht.

Ideaal zou zijn een locatie waar kan worden gebouwd of herontwikkeling kan plaatsvinden. Herkenbaarheid van voorzieningen is belangrijk voor de bewoners alsmede routing, verlichting en speelvoorzieningen. Het zou mogelijk moeten zijn om bij te bouwen. Bij voorkeur moet de locatie niet afgesloten zijn en voorzieningen moeten binnen bereisbare afstand zitten. Het break-even-point voor de kosten ligt bij het realiseren van 600 opvangplekken.

Antje van Laar (*projectleider namens de gemeente*) legt uit hoe het proces in zijn werk gaat. Locaties zijn geïnventariseerd aan de hand van door COA gegeven indicaties. Er zijn ook ondernemers en eigenaren geweest die hun object aangeboden hebben. Er wordt ook nagedacht over de criteria. Na vanavond wordt een lijst met criteria gemaakt, die naast de lijst met beschikbare objecten wordt gelegd. Hieruit zullen een aantal kansrijke locaties tevoorschijn

komen en zal wederom een avond als vanavond worden georganiseerd. Gelijktijdig wordt COA in de gelegenheid gesteld om een haalbaarheidsonderzoek uit te voeren.

Het definitieve voorstel zal worden voorgelegd aan het gemeentebestuur en vervolgens wordt er weer een avond belegd over de inpassing van deze definitieve locatie. De gemeente en COA sluiten een bestuursovereenkomst. Er zullen dus nog meer momenten zijn waarop met betrokkenen hierover wordt gesproken.

De criteria voor een geschikte locatie bestaan uit feitelijke en inschattingselementen: de bestemming van het pand of kavel, afstand tot de voorzieningen, ruimtelijke inpasbaarheid, aanpassing aan het pand en hoelang gaat dat duren etc. Vanavond kan input over de criteria worden gegeven.

Vervolgens is de mogelijkheid om in dialoog te gaan.

De heer Koers (*gemeenteraadslid Groen Links*) vraagt hoe geregeld wordt dat er geen conflicten ontstaan tussen de verschillende groepen asielzoekers uit verschillende culturen en hoe er wordt omgegaan met partners als scholen en artsen.

De heer Slinkert geeft aan dat er voldoende ervaring bij de COA-medewerkers is om te weten welke bewoners wel of niet bij elkaar kunnen. Er moet ook goed geluisterd worden naar de bewoners en er wordt getracht om te komen tot een goede samenwerking. Er zijn eventueel wel mogelijkheden om in te grijpen. Er is een goede samenwerking met bijvoorbeeld het onderwijs. Per locatie zijn er 10% tot 15% kinderen wat een enorm effect heeft op scholen. Er wordt wel geprobeerd om de kinderen te spreiden over diverse scholen, maar dit is een verantwoordelijkheid van de gemeente; zij hebben contact met de schoolbesturen.

Namens de **Stichting Kerk en Vluchteling** wordt gevraagd of er ook iets gedaan wordt voor mensen die tussen wal en schip dreigen te vallen, namelijk de mensen die terug moeten maar dit echt niet kunnen. *De heer Slinkert* geeft aan dat COA een uitvoeringsorganisatie is. Indien de opvangvoorziening wordt beëindigd voor een asielzoeker, is de opdracht van COA ook beëindigd. Er wordt gewerkt aan eigen verantwoordelijkheid om terug te keren naar het land van herkomst. Hier wordt intensief aan gewerkt en de alternatieven worden ook voortdurend geschetst.

De heer Elzinga (*wijkraad Zevenhuizen Zuidbroek*) vraagt waar de POL locaties zijn en wat er gedaan wordt om ook de volwassenen een zinvolle dagbesteding te geven.

De heer Slinkert geeft aan dat er meerdere POL locaties zijn, onder andere in Arnhem, Wageningen en Doetinchem; op dit moment zijn er acht à tien in Nederland. *Mevrouw Van de Kraats* (*locatiemanager COA Nijmegen*) geeft aan dat er veel aandacht is voor het activeren van de volwassenen. Er zijn standaardprogramma's zoals een oriëntatie training, een basis training Nederlands en kennis van de Nederlandse samenleving. Daarnaast worden de volwassenen zoveel mogelijk ingezet om de leefomgeving bewoonbaar te houden. Sport- en spelbegeleiders proberen de mensen te laten sporten. Bovendien wordt er vrijwilligerswerk verricht.

De heer Ter Beek (*Samenwerkingsverband Apeldoornse Woningcorporaties*) zorgt voor sociale huurwoningen, nadat de asielzoekers uit het AZC gaan en verzoekt om een uitleg voor de aanwezigen over het proces nadat een asielzoeker uit het AZC gaat. Dit kan goed zijn voor acceptatie door de samenleving. *De heer Slinkert* geeft aan dat mensen die in Nederland mogen blijven in elke gemeente gehuisvest kunnen worden. De gemeente heeft tien weken de tijd om een woning aan de persoon te koppelen. Dan volgt een periode van twee weken om het huurcontract te tekenen en uitstroom te laten plaatsvinden. Op dit moment zijn deze termijnen niet altijd haalbaar. **De heer Ter Beek** vult zelf aan dat is afgesproken dat mensen een woning krijgen, de financiën geregeld zijn, Vluchtelingenwerk wordt ingeschakeld om de mensen te

begeleiden, zodat ze goed kunnen inburgeren. Deze rol speelt de gemeente Apeldoorn op dit moment.

De heer Welkoop (*voorzitter Wijkraad Brink en Orden*) zet zich in voor sociale leefbaarheid en veiligheid van de buurt. De criteria die genoemd zijn, zijn voor de gebruikers van de asielzoekerscentra. De criteria van de omwonenden worden gemist. *De gespreksleider* geeft aan dat juist vanavond aan de aanwezigen naar deze criteria gevraagd wordt. **De heer Welkoop** verwijst naar een aantal jaren geleden, de voormalige politie-academie De Kleiberg. Deze locatie ligt tegen een bos wat als recreatiebos wordt gebruikt. Indien hier een asielzoekerscentrum komt, maakt de heer Welkoop zich zorgen over de veiligheid dan wel het gevoel van veiligheid. Er komen een groot aantal mensen in een buurt of wijk. Dit is een aspect wat belangrijk is voor de mate van acceptatie van omwonenden.

De gespreksleider geeft aan dat dit een criterium is wat wordt meegenomen.

De heer Van de Brand (*wijkvereniging Berg en Bos*) vraagt of er op één fysieke plek minimaal 600 mensen bij elkaar terecht komen. Indien er drie locaties komen, komen er dan drie keer 600 mensen bij elkaar. Kan het ook verdeeld worden over meerdere plaatsen.

De heer Slinkert geeft aan dat er één fysieke locatie komt. In het verleden waren er drie locaties in Apeldoorn, waar in totaal 250 mensen gehuisvest waren. De reden van sluiting was bedrijfseconomisch. De locatie was relatief duur als het gaat over kosten qua beveiliging etc.

Burgemeester Berends vraagt of er een scenario denkbaar is dat mensen op meerdere locaties gehuisvest worden. *De heer Slinkert* denkt dat dit wel kan, maar dat dit meer kosten met zich mee zal brengen vanwege de beveiliging en verantwoordelijkheid. Een heel belangrijk uitgangspunt van COA is om zo effectief en efficiënt mogelijk om te gaan met het belastinggeld. **Burgemeester Berends** concludeert dat het wel bespreekbaar is, maar het probleem met name in het financieel economische aspect zit.

De heer De Weger (*namens Vluchtelingenwerk Oost Nederland*) verwijst naar het asielzoekerscentrum in Winterswijk in een woonwijk, wat tegemoet komt aan het idee dat niet 600 mensen bij elkaar in één gebouw moeten komen. De bewoners voelen zich erg veilig in deze wijk.

De gespreksleider geeft aan dat dit een element is wat besproken moet worden.

De heer Kemeling (*namens Vluchtelingenwerk*) vraagt of het alleen om een AZC gaat of dat ook andere opties mogelijk zijn. *De heer Slinkert* geeft aan dat er maar één COL is. Op dit moment is er wel behoefte aan flexibiliteit voor een POL, maar dit heeft gevolgen voor omgeving en aangesloten partijen zoals onderwijs. Het zal nooit ineens worden omgezet. De primaire vraag is een AZC, waarbij de mogelijkheid tot een POL altijd open moeten blijven. Er wordt zeker niet gedacht aan een VBL (vrijheidsbeperkende locatie).

De heer Boekholdt (*voorzitter Wijkraad Sprengen*) verwijst naar het morele appèl wat gedaan wordt aan de bewoners van Apeldoorn. Belangengroepen moeten met elkaar in gesprek komen, zodat het begrip groeit en de afstand en vooroordelen minder worden.

Burgemeester Berends verwijst naar het proces, wat er voor moet zorgen dat er vertrouwen komt in het traject. Indien er op één of twee locaties wordt uitgekomen, niet zeggende dat dit zo is, dan moet het proces gezamenlijk gevolgd worden. In die zin zijn de aanwezigen en de gemeente partners.

De heer Van de Brand (*wijkvereniging Berg en Bos*) vraagt wie de kosten gaat betalen van eventueel verbouwen of bijbouwen op het moment dat er een locatie gevonden is. De gemeente heeft geen goede financiële positie en de burgers komen dan voor de kosten te staan. *De heer Slinkert* verwijst naar het haalbaarheidsonderzoek wat gedaan zal worden. Op basis daarvan wordt een keuze gemaakt. De verantwoordelijkheid voor de financiering ligt altijd bij het COA.

Er wordt verwezen naar een artikel in De Stentor, waarin door de Burgemeester gesproken is over een lange termijn voorziening. **Burgemeester Berends** legt uit dat hij niet doelde op de COL, de POL en de ACZ. Apeldoorn heeft al eerder opvangcentra gehad en ook nu is er behoefte aan opvang. Daardoor heb je het al bijna over structurele oplossingen. Het is niet mogelijk om nu in te schatten of een dergelijke voorziening voor tien jaar nodig is. Er wordt niet uitgesloten om voor langere tijd een mogelijkheid te bieden. Als het niet nodig is, is het niet nodig.

De heer Welkoop (*voorzitter Wijkraad Brink en Orden*) verwijst naar het proces en de bijeenkomsten en vraagt in welk stadium de bewoners er rechtstreeks bij betrokken worden. Tevens stelt hij de vraag hoe lang dit proces zal gaan duren.

Mevrouw Van Laar wil proberen om voor de kerst de tweede bijeenkomst te houden. Op dat moment moeten de kansrijke locaties in beeld zijn. In het nieuwe jaar zal bij een definitieve locatie worden gekomen. Wanneer dit is, is nog niet zeker. Dit hangt ook af van de tijd voor de haalbaarheidsstudie.

Er komen veel nieuwe mensen Nederland binnen waardoor COA haast heeft. Er zal dus wel naar gestreefd worden om voor de zomervakantie een duidelijk stuk verder te zijn.

De bewoners worden er bij betrokken op het moment dat er een definitieve locatie is. Bij de kansrijke locaties zal het gesprek gevoerd worden met de betrokken organisaties van die locaties.

De gespreksleider vraagt aanvullend of de shortlist nog voor de kerst bekend zou moeten zijn.

Mevrouw Van Laar zou dit wel graag willen en dan ook voor de kerst nog een avond beleggen over deze shortlist. De haalbaarheid hangt onder andere samen met de benodigde tijd voor het wegen van de criteria naast de beschikbare objecten.

Burgemeester Berends vult aan dat het stap voor stap gedaan moet worden. Als het te snel gedaan wordt, kan het draagvlak verdwijnen.

De heer Romberg (*namens Wijkraad Zuid Oost*) vraagt of er nagedacht wordt over een spreiding van vergunninghouders over wijken of dat deze geclusterd worden in wijken. *De heer Slinkert* geeft aan dat elke gemeente een taakstelling heeft, waar het COA geen invulling aan geeft. De gemeente is hier zelf verantwoordelijk voor. De mensen worden niet per definitie allemaal in Apeldoorn opgevangen. Een vergunninghouder wordt gekoppeld aan een gemeente, afhankelijk van de taakstelling.

De heer Verhoek (*wijkraad Brink en Orden*) wil 'out of the box' denken: er is voldoende bedrijfsterrein in Apeldoorn. Indien hier een AZC wordt gebouwd, zal er veel acceptie zijn.

Burgemeester Berends vindt dit een interessante gedachte, waar naar gekeken kan worden aan de hand van de criteria. Het wordt niet uitgesloten.

De **buurtregisseur** van **Apeldoorn Noord West** wil als criterium meegeven dat er gekeken kan worden naar plekken in de stad waar de beste mogelijkheden zijn om te verbinden met buurt. Veel mensen willen graag helpen in een AZC. Hoe deze mensen gevonden moeten worden, kan over nagedacht worden.

Mevrouw Baraba (*Stichting Vluchtelingenwerk Oost-Nederland, locatie Apeldoorn*) wil graag dat positieve ervaringen uit het verleden van omwonenden en scholen bijvoorbeeld ook worden meegenomen in het overleg met de wijk.

De heer Ter Beek (*Samenwerkingsverband Apeldoornse Woningcorporaties*) verwijst naar de decentralisaties die op de gemeente afkomen en de traumatische ervaringen die veel asielzoekers zullen hebben. Zij zullen begeleid moeten worden; gaat dit op het WMO budget drukken of is dat geregeld bij Menzis? *De heer Slinkert* kan hier geen rechtstreeks antwoord op geven en zal separaat bij het verslag worden gevoegd.

Antwoord bovenstaande vraag: Asielzoekers hebben geen recht op WMO-voorzieningen.

De heer Elzinga (*wijkraad Zevenhuizen Zuidbroek*) vraagt of het ook meer dan 600 asielzoekers kunnen worden. Bovendien wordt in de brief gesproken over mogelijke ideeën voor locaties en vraagt of deze kenbaar gemaakt kunnen en mogen worden.

Mevrouw Van Laar legt uit dat er een brede inventarisatie is gedaan naar alle objecten die in principe voldoende groot zijn. Daarnaast zijn er een aantal ondernemers/eigenaren hun object hebben aangegeven als mogelijk geschikt. Omdat deze ondernemers dit wellicht (nog) niet kenbaar willen maken, zal mevrouw Van Laar ze niet bekend maken.

De heer Slinkert geeft aan dat de ondergrens 600 asielzoekers zijn, waarbij andere aantallen mogelijk zijn. In de bestuursovereenkomst zal het aantal worden vastgelegd. Als daarvan wordt afgeweken, zullen de stappen opnieuw worden gemaakt. Er ligt nog geen formele afspraak daar over.

De heer Van Woudenberg (*wijkraad Zuid Oost*) vraagt of een bestemmingsplan een locatie in de weg kan staan en geeft aan dat het zijn voorkeur heeft om in dat geval het bestemmingsplan aan te passen. *Mevrouw Van Laar* geeft aan dat in dat geval een bestemmingswijziging kan worden doorgevoerd maar hierbij moet rekening worden gehouden met de tijdsfactor. Per 1 november zijn een aantal onderdelen in de wet versoepeld: als een pand langdurig leeg staat, kan hier soepeler mee worden omgegaan. Als stelregel wordt wel genomen dat alle regels correct zullen worden afgehandeld, wel wordt gekeken wat de snelste en meest geëigende weg is om dit te doen. Een van de criteria is hoe snel een pand beschikbaar kan zijn. Indien er procedures gevoerd moeten worden die veel tijd vergen, is dat een min in de score.

Op de vraag van **de heer Ter Beek** hierover, geeft *mevrouw Van Laar* aan dat een AZC geen invloed heeft op het aantal woningen in de woningbouwprogrammering.

Mevrouw Goppel (*voorzitter wijkraad De Naald*) geeft aan dat deze wijk 6000 inwoners heeft. Bij vestiging van een AZC zou één op de tien bewoners een asielzoeker zijn. Bij vestiging moet verder worden gekeken dan de buurt er net omheen, zodat deze zich gesteund voelen door andere Apeldoorners. Integratie zou kunnen worden bevorderd door bijvoorbeeld een buddyproject te starten.

De heer Elzinga (*wijkraad Zevenhuizen Zuidbroek*) komt terug op het sociale aspect en geeft als suggestie mee om mensen er bij te betrekken die positieve ervaringen hebben met een AZC, zoals in Winterswijk.

De heer De Mos (*dorpsraad Beekbergen-Lieren*) wijst er op dat deze dorpen bestaan uit ongeveer 5000 inwoners, waarvan er 1000 in een instelling wonen. De spankracht in de dorpen is er uit. Dit wil hij als criterium meegeven.

Ter afsluiting dankt **Burgemeester Berends** de aanwezigen voor hun openhartige en oprechte manier van spreken met elkaar. Samengevat heeft de burgemeester drie hoofdpunten opgeschreven: sociale veiligheid, maatvoering en sociale samenhang. Aan deze punten zal serieus aandacht worden besteed. Het proces zal stap voor stap worden gevolgd. Er moet wel voortgang in zitten, maar niet te snel gaan.

In de volgende bijeenkomst zullen vertegenwoordigers uit kansrijke locaties elkaar ontmoeten. Naar aanleiding van vanavond zal er intern overleg gevoerd worden of het uitnodigen voor deze avond breder getrokken wordt.